

labod

Leto XV.

Novo mesto, 23. maj 1989

številka 8

glasilo delovne organizacije labod tovarne oblačil novo mesto

prvomajska plaketa za delto

VEČE SAVEZA SINDIKATA
JUGOSLAVIJE

DODELJUJE

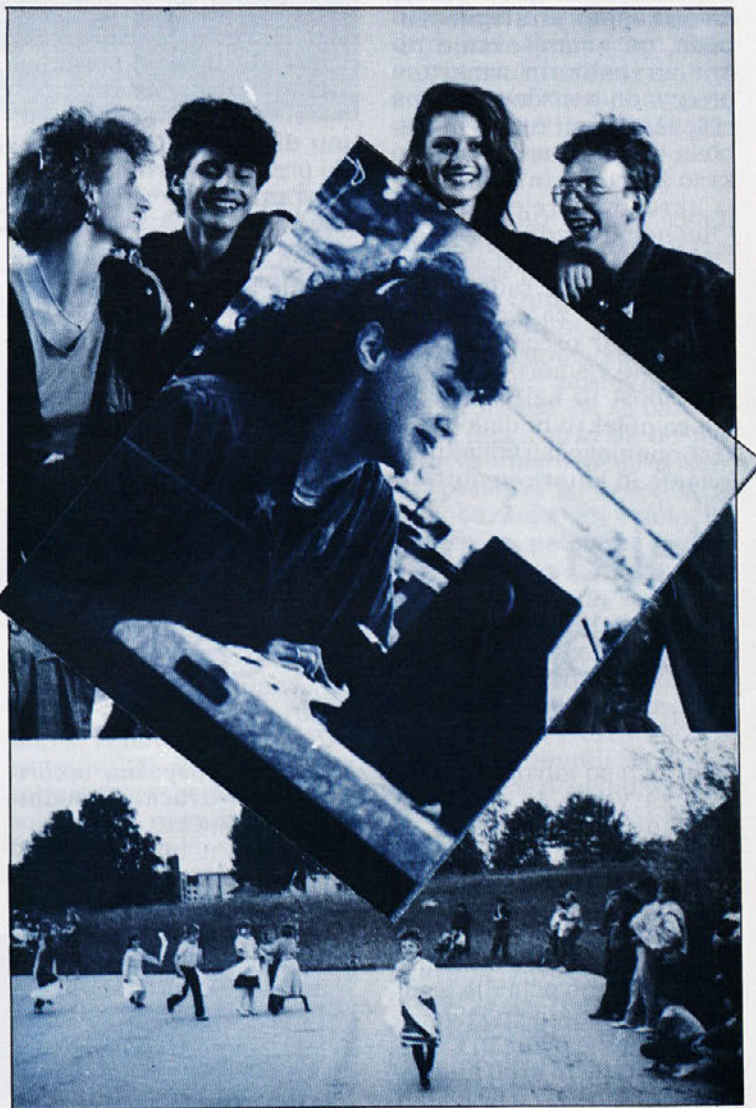
PRVOMAJSKU
POVELJU
SAVEZA SINDIKATA JUGOSLAVIJE

Osnovni organizaciji
Zveze sindikatov
LABOD TOZD Tovarna perila „Delta“
Ptuj

Črna inak posebnih društvenih priznanj za aktivnost v razvoju samoupravljanja, povečanje proizvodnje in produktivnosti, rade, ohranjanju principa ravnosti prema rade i rezultata rade; una predvajanju življenjskega standarda, obrazovanja i kulturnog života rudičnika; organiziranju zaštite na radu; razvoju inovativne delatnosti; razpolaganju; organiziranju epitenarodne odbrane i društvene samostalnosti — u stvaranju uslova za humaniji položaj čoveka u radu i društvu.

Beograd, 1989. godine

*Presednik
Miroslav Čuček*

maj — mesec mladosti

Na pobudo Občinskega sindikalnega sveta Ptuj je tozdr Delta prejel visoko priznanje Zveze sindikatov Jugoslavije — PRVOMAJSKO PLAKETO.

V obrazložitvi je med drugim poudarjena visoka delovna in samoupravna zavest delavk, sistem nagrajevanja, ki je v odvisnosti od doseženih rezultatov dela, negovanje kulture dela in življenja, razvijanje SLO in DS ter sindikalno delo in samoupravno odločanje.

Delti pošiljamo tudi naše čestitke ob visokem priznanju!

v današnji številki

Zanimivosti in novosti v naših tozdrh

Cene letovanj, kolonija otrok

Kaj pomeni ukinjanje razvidov del in nalog in s čim jih bomo nadomestili

Maj je mesec mladosti, zato je naš pogovor tokrat stekel z mlado delavko iz Temenice

Naše redne rubrike: Bucike, Naša menja o..., Vpašanje — odgovor, Zanimivost s pripisom...

delavski svet o sanacijskem programu

Tik pred tiskanjem te številke časopisa je bila seja delavskega sveta delovne organizacije, katere osrednja tema je bila sanacijski program. Zato le na kratko povzemamo zaključke osrednje točke dnevnega reda.

Delegacije vseh tozdov so potrdile sprejem sanacijskega programa, vendar z nekaj dopolnitvami. Te se vežejo na razvojno strategijo Laboda, na zmanjševanje režije, na analizo in usmeritev proizvodnih tozdov oziroma reševanje tudi njihovih slabosti ter še na nekaj analiz, ki so že v teku in ki izhajajo iz ukrepov, sprejetih po zaključnem računu.

Po daljši razpravi so delegati oblikovali tudi ukrep odgovornosti za nastalo situacijo. Kar precej razmišljanj je šlo v smeri, kaj je odgovornost in kaj je krivda. Kje so objektivni dejavniki, ki so onemogočali boljše poslovanje in katere so notran-

je slabosti. K razrešitvi tega (pred)dolgega razmišljanja so pomagali prizadeti sami, saj so opozorili na svojo odgovornost.

Bil je sprejet sklep, da — tako kot je delavski svet tozda Commerce in DSSS — tudi centralni delavski svet ugotavlja odgovornost glavnega direktorja in posledično tudi direktorja tozda Commerce ter DSSS. Tako velja od 1. maja do preklica 10% nižja osnova za obračun osebnega dohodka glavnemu direktorju. Ukrep velja do preklica oziroma, dokler se stanje trajneje ne izboljša.

Med točkami dnevnega reda je bil tudi sprejem statuta in pa predstavitev pogledov štirih odgovornih za nosilne funkcije v novi organiziranosti, kar pa je vsebina posebne številke glasila, ki je že v pripravi.

Lj

delta: o medsebojnih odnosih in še čem

Gotovo so gibanja v Delti uganka vsem, ki se srečujemo in poznamo ta tozd. Po padcu rezultatov so se lani uspeli dvigniti na primeren nivo in vse je kazalo, da bo Delta zopet prišla v 'staro formo'. Toda nepričakovano so se ponovno pojavile težave, ki so postavile pod vprašaj doseganje plana in kvalitete. V januarju je bil najnižji doseg plana — po brigadah — 32%, najvišji pa 81%. Februarja najnižji 52% in najvišji 87%. Marca je imela ponovno ena od brigad le 32%, najboljša brigada pa je dosegla 81% plana. Nekaj vzrokov je sicer jasnih in razumljivih: pomlajevanje je pospešeno, brigada bluz se srečuje z vedno novimi in težkimi modeli in materiali, naš tuji partner, za katerega dela Delta, je zahteven, v pripravi njihovega dela pa se tudi pojavljajo težave. Toda vse to skupaj bi bilo rešljivo, če bi le bili ljudje pripravljeni razumeti situacijo in poprijeti na vseh koncih in krajih. Toda težave

zna nekdo uspešno izkoristiti in povzročati še dodatne krizne točke.

Gotovo ni bilo treba veliko, da se je kolektiv tako množično obrnil. To predstavlja tudi nova organizacija službe kontrole kvalitete v tozdu. Proti tej so se obrnili nekateri delavci in tudi nekateri organizatorji. Besedičenja, posmehovanje, podtikanje, kompromitiranje kontrolorjev se je vrstilo. In rezultat? Odpoved uspešne delavke v službi kontrole kvalitete in razočaranje ostalih v tej službi, kvaliteta pa je še naprej vprašljiva.

To so trdili tudi pri tujem partnerju. Stalne so reklamacije, vprašljivi so tudi roki. Sodelovanje se je zaostri- lo do te mere, da je bila Delta postavljena pred popravni izpit — ujeti je bilo treba rok, zadostiti kvaliteti. Šlo je za resno nalogo, ki bi ob negativni oceni pomenila izgubo dela za tega zunanega partnerja. To pa ne bi bil le izpad izvoza, ampak bi brez dela ostalo okoli 100 delavk

Delte. Tudi to dejstvo ni zadostovalo, kajti ob odrejenem dodatnem delu so delavke to mimogrede »spregledale« in si same organizirale delo le v osmih urah, namesto v dvanajstih. Nekaj duhovnih vodij tega početja je bilo odkritih, sledil je začasni suspenz. Le na tak način je bilo moč preseči težave, ki so se kopičile. Solidarnost, ki se med ljudmi pogosto pokaže tudi tam, kjer ni upravičena, je bila tudi tokrat izražena.

Da je bilo stanje zares kritično, priča tudi večje zanimanje izvršnega sveta občine Ptuj in občinskega sindikalnega sveta. Predstavniki obeh teles so se udeležili tudi seje delavskega sveta, pred tem pa je bil na seji tega organa prisoten tudi naš glavni direktor. Poseben sestanek je bil namenjen vprašanju kontrole kvalitete in medsebojnih odnosov. Milo rečeno, tokovi v Delti so čudni. S slabim delom, nespoštovanjem dorečenega, vnašanje nereda in podobnim delavci škodijo predvsem sami sebi. Ogrožajo celo svojo eksistenco. Trud odgovornih in poskusi osveščanja so sprva naleteli na slab odmev. Neverjetno se zdi, da lahko nekaj »talentov« za krhanje odnosov ogrozi tako velik tozd, kot je Delta in

s tem tudi delovno organizacijo. Zato je treba neusmiljeno pretrgati taka ravnanja. Res je marsikaj še za postoriti v samem tozdu pri organizaciji dela, v pripravi tega, potrpeti je treba z mladimi ljudmi, ki se dela šele privajajo, in še kaj. Vendar, če je jasen in pošten cilj — dobro delati — tudi pot do tega ni težka. Če pa so posredi povsem osebni interesi, zgagarstvo in hudobija, je težje. Kajti proti primitivizmu so vse razumne poti nemočne.

No, popravni izpit je mi- mo, uspešno je zaključen. Tudi dnevni rezultati kažejo na občutno izboljševanje stanja, služba kontrole kvalitete pa z veseljem ugotavlja popravljajanje. Lahko bi rekli konec dober — vse dobro. Toda na izkušnjah se učimo. Zato moramo biti previdni, pomislimo, s koliko truda, pregovarjanj, prizadevanj, sestankovanj in dokazovanj se je stanje vendarle normaliziralo. Iste rezultate bi lahko dosegli prej in lažje, in še uspešnejše ter z manj energije, če... Upajmo, da v bodoče teh čevjev ne bo. Kajti streznitev bo morda le dokončna in bo končno vsak oddelal svoje — vodilni bodo organizirali in odgovorno vodili delo, šivilje pa bodo šivale — da omenimo le obe skrajni točki.

Po sledih sklepov:

stare zaloge so prodane

Velikokrat je bilo zapisano, da moramo prodati vse nekurantne zaloge blaga, sukanca in podobno. Ob tem je ponavadi tudi poudarek, da je treba v bodoče skrbeti za sprotno odprodajo ostankov, kuponov itd.

Kakšno pa je razmišljanje vodje nabavne službe **Mirka Rupnika** ob teh zadolžitvah: »Prodali smo ostanke blaga v obeh programih, kar finančno ne pomeni dosti. Ima pa ta akcija gotovo moralni značaj — realizirali smo sklep. Glede drugega dela — skrb za sprotno odprodajo ostankov — pa mislim, da razmišljanje ni prav naravnano. Naša skrb naj v bodoče ne bi bila namenjena sprotni odprodaji ostankov, ampak skrbi, da ostankov ne bi imeli. Kajti čim prodajamo ostanke metraže ali kaj drugega, je prodaja pod ceno. Zato bi morali skrbeti

za realno planiranje, za to, da si ne bi jemali 'rezerve', ki ob morebitni manjši porabi pomeni določeno metražo ostankov, ki predelani pomenijo toliko več izdelkov in je zanje — ker so nadplanski — vprašljiva prodaja. Toda to pomeni ostanke, ki bremene nabavno službo. Zato torej skrbimo, da ostankov ne bi imeli.«

Gotovo pa so presežki odvisni tudi od realizacije planov proizvodnih tozdov. Nabava surovin in pomožnega materiala temelji na 100% doseganju plana proizvodnje. Če bo doseganje tega tudi v bodoče nihalo, bo treba spremeniti sistem planiranja surovin in pomožnega materiala na neke povprečne dosežke proizvodenj. Vendar pa se s tem postavlja v ospredje vprašanje rentabilnosti.

V sedanjem skladišču gotovih izdelkov v Temenici naj bi bila nekoč likalnica...

kako priti do posojila za nerazvite

Nekajkrat smo v našem časopisu že omenjali možnosti pridobitve posebnega kredita iz naslova pomoči nerazvitim področjem. Občina Trebnje, ki meji na nerazvito suhokrajinsko področje, lahko konkurira za pridobitev posojila. Tako so stekle priprave na predinvensticijsko študijo, ki služi kot elaborat za pridobitev posojila. Priprava študije je potekala **v sodelovanju z Raziskovalnim centrom Novo mesto**, z Labodove strani pa je bil za pripravo tega zadolžen **inž. Nikola Koljanin**. Vendar pa so poti do posojila dolge. Za usklajevanje in povezovanje vseh teh pa skrbi **direktorica tozda Temenica, Francka Primožič**.

Poglejmo nekaj poudarkov

iz elaborata, ki nam bodo razjasnili namen investicije in jo — z argumenti seveda — tudi upravičili:

Rekonstrukcija tozda bi zajela dozidavo dela tozda, ki bi služil skladiščanju končnih izdelkov, garderobi in sanitarnim prostorom. V dosedanjih prostorih skladišča in garderobe bi podaljšali likalnico, ki je nujno potrebna posodobitve in razširitve. Ob tem bi potekala tudi prenova parne in električne instalacije. V šivalnici bi poskrbeli za klimatske naprave, ki so za normaliziranje pogojev za delo nujne, za višji transport, za obnovo dotrajane strojne opreme in za širitev kapacitet. In seveda zasnova novega, v svetu in tudi že pri nas uveljavlje-

nega sodobnega tehnološkega postopka. Tako bi ob ključku investicije Temenica lahko zaposlila 75 novih delavk, kar je tudi eden od pogojev za pridobitev omenjenega posojila.

Povejmo, da Labod kot delovna organizacija letno odvaja za nerazvite med 150 in 200 starimi milijardami. Del tega denarja bi lahko dobili pod navedenim naslovom. Investicija je po cenah decembra lani ocenjena na okoli 900 starih milijard. Po takrat veljavnih tokovih DO zagotovi 30 odstotkov lastnih sredstev, ostalo pa je posojilo. Kot navaja elaborat, bi to pomenilo rešitev velikega dela vprašanj v tem našem, sicer zelo uspešnem

tozdu. Temenica stalno dosega plan in normo, 60 odstotkov proizvodnje je namenjene izvozu, in sicer teče pri njih delo za zelo zahtevnega nemškega partnerja Golasa. Ob izboljšanju pogojev za delo, pri čemer so najaktualnejši visoka temperatura in vlaga, bi lahko še dvigovali produktivnost. Posodobitev strojne opreme, še posebno v likalnici, pa bi seveda lahko dala lepe rezultate. Vzporedno z vsem navedenim se tu odpirajo nova področja, ki še niso dorečena. Prinaša jih vsak napredek: to je znanje. Temenica sicer pospešeno štipendira, toda veliko bo treba storiti na sprotne izobraževanju, in sicer od organizacije dela do za nas še precej novega področja — elektronike.

Toda tako je bila videti slika okoli pričakovanega ugodnega posojila še do nedavnega. Optimistična, obetavna. Medtem pa je prišlo do spremembe zakona in marsikaj je postavljeno v drugačno luč. Ni se bati, da ne bi dobili pravice do pridobitve omenjenega posojila, vprašljiva pa je vendarle izvedba, kajti nova določila govore o polovici lastnih sredstev, kar pomeni bistveno spremembo. Resno se je treba vprašati, pravi direktorica Temenice, kako priti do takega denarja, kdo je pripravljen sofinancirati ta projekt. Torej tisto »lažjo« pot smo zamudili za nekaj mesecev; na decembrski seji bi zagotovo še uspeli izpeljati cilj, danes pa je ta še zelo zelo daleč. Drugače zasukane relacije pri denarju za nerazvite, strožja merila in več reda v tem smislu so postavila pod vprašaj posodobitev, ki je za Temenico tako rekoč obvezna. Vendar je ponovno treba poudariti, da je strokovna ekipa tako v Labodu kot v raziskovalnem centru svoje delo opravila po metodologiji, ki jo narekuje zakon. V elaborat je vtkanega veliko študijskega dela, kar ne bi smelo ostati samo sebi namen. Morali bi poiskati pot za izvedbo zastavljene investicije.

Poletje pa se zopet naglo bliža in z njim visoke temperature, visoka vlaga, težke delovne razmere ob velikih zahtevah tako tujega kot tudi domačih kupcev. Od obljub bo treba preiti k dejanjem; bomo uspeli najti sôvlagatelja, da bi z njegovo pomočjo prišli do posojila? Kajti sami ne bomo zmogli.

tip-top: ali bo prišlo do skupnega vlaganja?

V iskanju možnosti in poti, kako hitreje modernizirati proizvodnjo in jo usposobiti za izvoz v razvite dežele, so stekli tudi pogovori z našim dolgoletnim tujim partnerjem, firmo **Jobis**, za katero tozd Tip-Top izdeluje ženske kostime, plašče, blejzerje in obleke.

Ponudili smo jim možnost skupnega vlaganja v sanacijo Tip-Topa. Dela naj bi zajemala: posodobitev strojne opreme (v vseh treh proizvodnih fazah), posodobitev sistema razvoja tehnološke pare, obnovo elektroenergetike, notranji transport ter sanacijo strehe. Približna vrednost teh del znaša 1.300.000 DM.

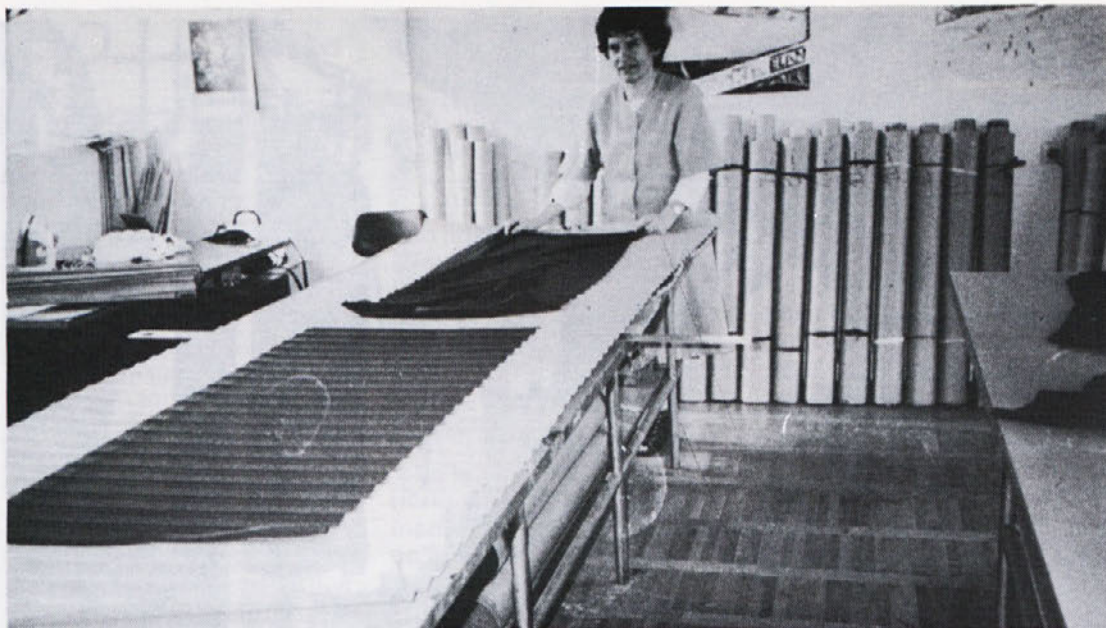
Že na prvih pogovorih v tej smeri — marca letos — so predstavniki Jobisa načelno pristali na možnost skupnega vlaganja. Na obisku v njihovi firmi, sredi maja, pa smo dobili ponovno potrditev. Pri firmi Jobis so izrazili veliko pripravljenost za sodelovanje, saj so ponudili sodelovanje pri novi tehnološki postavitvi proizvodnje in pomoč pri organizaciji.

K skupnem vlaganju se pridružujeta tudi Jugotekstilova firma Mirotext iz Münchna in Jugotekstil iz Ljubljane.

Nova zakonodaja omogoča pogodbe o skupnem vlaganju. V njej partnerji določijo višino vlaganj posameznih udeležencev, način razporejanja dobička in kritje izgube, vračanje vloženi sredstev, načine odločanja vlagateljev, čas trajanja pogodbe itd.

Začetni dogovori so torej sklenjeni. Pred nami pa je priprava pogodbe in sklenitev te. In kaj so vlagatelji pričakujejo od nas? Sodelovanje najmanj pet let, kapacitete v celoti namenjene tujemu partnerju, višali naj bi nivo kvalitete izdelave (čeprav je treba dodati, da so v Jobisu z njo že sedaj zadovoljni), z novo tehnologijo pa si lahko vsi skupaj obe-tamo uspešnejše delo.

Glavni direktor
MILAN BRATOŽ

utrinek iz libne

Vpasti sredi delovnega dne v proizvodnjo, pomeni skočiti v sredino problemov. Kajti nikoli ni tolikšnega zatišja, da ne bi bilo kaj razčiščevati. Tako je bilo tudi v Libni tisto dopoldne, ko sta tehnologinja **Lidija Hočevar** in vodja izmene **Bernarda Medved** šteli operacije na bluzi za izvoz. Erfov model je na pogled lep in enostaven, toda sicer dobre delavke so pri šivanju operacij za to bluzico dosegale zelo slabe rezultate. Segali so od nekje 28% pa tja do maksimalnih 68%. Kje je vzrok? So to podcenjeni časi za določene operacije? Del vzroka pa je gotovo v podatku, da je tu kar 177 partij, 19 barv, sedem velikostnih števil, in vse to v 1356 kosih.

Razmišljanje se je razvijalo v smeri iskanja vzrokov za slabe rezultate. Normativi so gotovo pravilni za utečeno proizvodnjo, za začetek te pa so prezahtevni. Toda kaj, ko je vse več takih delovnih nalogov, da se ob njih ni časa naučiti, kaj šele doseči povsem utečeno delo.

Kaj bi bilo še dodati temu utrinku? Pa ne da bi koga krivili ali se izogibali odgovornosti — samo razmišljali sta...

novost iz zale: lepljen blejzer

Zala je dobila za preizkus model blejzerja od italijanske modne firme Diana, katerega značilnost je predvsem v načinu izdelave. Blejzer ima namreč vsega skupaj le nekaj osnovnih šivov, vse ostale, sicer šivane operacije, pa so v tem primeru lepljene.

Tak način izdelave zahtevnejših izdelkov ni nov. Z njim so že pred desetletji začeli najvidnejši pariški modni ustvarjalci, razširil pa se je tudi k ostalim, predvsem vidnejšim konfekcionarjem po svetu. Italijanska firma Diana že nekaj let izdeluje jakne, in plašče. To so ponavadi izdelki iz mehkejših in najdražjih materialov, kot so na primer kašmir, moher in podobno. To so dvojne tkanine, ki jih razprejo in nato polepijo. Tako je izdelek iz enega kosa in ni »štukanja«.

Taki izdelki so zelo iskani, čeprav imajo precej visoke cene. Predstavnica omenje-

ne italijanske firme, ki je sicer naše gore list, je pripovedovala, da po njih sprašujejo tako rekoč po celem svetu in da se jim močno odpira v zadnjem času tudi japonsko tržišče. Tako širijo proizvodnjo, in ker je sama Idrijčanka, se je obrnila tudi na naš tozd. Za Zala je bila to velika novost, ki so jo vsi skupaj z zanimanjem spremljali. Ko je končno pred njimi visel izdelek, so bili navdušeni. Kajti ta lepljeni blejzer je bil zares lep. Tudi predstavnica italijanske firme je izdelek zadovoljna odnesla v Padovo.

Dodajmo pa še, da so za nastanek tega blejzeja v Zali potrebovali 500 minut, za »navaden« šivan blejzer s podlogo pa so potrebovali 140 minut. Torej gre za zares drag izdelek, ki ni za vsak žep in tudi za vsako proizvodnjo ne. Je pa zanimivo za Zalo srečati se s tem, za nas nenavdnim načinom izdelave.

Cvetje sredi proizvodnje — tudi to je humanizacija dela in okolja. Posnetek iz Libne.

razvidov del in nalog ne bo več

Že nekaj časa je slišati, da razvidov del in nalog ne bo več. S čim jih bomo nadomestili? Gotovo je jasen odgovor v tem smislu, da bo treba razvide del in nalog, ki so v mnogih primerih preveč togi in preozko zastavljeni, nadomestiti z opisom dolžnosti delavca, da opravlja vsa dela, ki ustrezajo njegovi usposobljenosti. V tem je bistvo sprejetih stališč, ki jih moramo uveljaviti, da bi dosegli večjo fleksibilnost dela in razporejanje delavcev v skladu s potrebami. O teh vsebinah je tekkel zelo kvaliteten seminar, ki so se ga iz Laboda udeležile tri delavke: strokovna sodelavka za to področje pri nas: — **Diana Vodopivec, poslovna sekretarka tozda Commerce — Romana Trpin in vodja KSS in predsednica komisije za razvide v Labodu, Dragica Nenadič.** Za časopis so pripravile nekaj zamislov, v prihodnjih številkah pa bo Diana Vodopivec pripravila podrobnejše gradivo o tej temi, ki gotovo zanima slehernega med nami.

Kakorkoli se bo že bodoči akt s tega področja imenoval, je seminar nakazal, naj bi bil opis opravljen v bodočem razvidu celosten, široko odprt, ustvarjalno naravnani, razvojno usmerjen in motivacijski. Kako se bo treba lotiti tega dela? Strokovne usmeritve se nagibajo k postopku, v katerem naj bi se izognili komisijskemu delu. Bolj naj bi bil vključen vodja — organizator dela in strokovni sodelavec s tega področja.

Odprava razvidov nosi v sebi tudi določene bojazni: Kdo bo ščitil delavca v primeru šikaniranja? Na kaj se bo delavec lahko uprl, če ne bo več razvida?

To vprašanje je bilo na seminarju deležno precej pozornosti. V ospredje stopi ali sindikat z novimi vsebinami ali delavski zaupniki oz. delavski predstavniki. Bolj pa bo poudarjena tudi funkcija inšpekcije dela, ki bo morala biti organizirana kot učinkovita javna služba.

Skratka vsebine so bile zelo zanimive. Naj jih na kratko povzamemo: Odpraviti razvide del in nalog in delovno mesto, razvid del in nalog kot organizacijsko — poslovodni akt, ciljno oblikovanje del in nalog kot osnova za produktivno podjetništvo, razporejanje delav-

cev kot motivacijski faktor, pravni vidiki modernega koncepta razvida del in nalog, trendi in smeri razvoja sistema delitve OD.

Torej, ne glede na zakon o podjetjih, ostajajo nekatere kadrovske vsebine kot osnovna skrb tako za človeka kot za podjetje, saj je eden od sloganov, ki naj bi se za res potrdil v praksi z novimi podjetniškimi razsežnostmi: pravi človek na pravo mesto.

povzetki — predlogi

Odpraviti koncept del in nalog kot delovno-pravno kategorijo; to je treba nadomestiti z dolžnostjo delavca, da opravlja vsa dela, ki ustrezajo njegovi strokovni usposobljenosti. To je nujna, če hočemo doseči večjo fleksibilnost dela in razporejanje delavcev v skladu s potrebami delovnega procesa.

To je skorajda »šokantno« razmišljanje, kako brez RDN oziroma opisov. Gre pa v bistvu za to, za kar se že dlje časa zavzemajo strokovnjaki Gospodarske zbornice Slovenije, in sicer, da bo stroka ločena od samoupravljanja, da bodo na razpolago kvalitetni podatki za zaposlovanje in izobraževanje delavcev, organizacijo dela, ugotavljanje in zahtevnost vrednotenja del in nalog, da bo možna čim večja gibljivost delavcev v delovnem procesu.

RDN mora biti le organizacijsko-tehnični predpis oziroma baza podatkov. RDN predpiše na predlog strokovnih delavcev poslovodni organ. Dela in naloge morajo biti ciljno oblikovane.

Doseči moramo, da bomo delavci sklepali delovno razmerje za dela v okviru predvidenega delovnega časa in predvsem za doseganje poslovnih ciljev.

Oblikovanje delovnih programov mora priti v izključno pristojnost neposrednih vodij, ki so odgovorni za doseganje postavljenih ciljev in planov.

RDN mora postati poslovni akt!

OD delavcev morajo biti odvisni od del in nalog, ki jih opravljajo, in predvsem od uspešnosti pri delu.

Ne gre toliko za spremembo zakonodaje, kot pa za spremembo naše miselnosti in prakse, ki zavira uveljavljanje modernega tržnega in inovativnega koncepta delovnega procesa.

DRAGICA NENADIČ

poudarki

Nekajkrat so predavatelji poudarili »trg delovne sile in trg znanja«. Empirično so namreč ugotovili, da imajo delavci pri nas premajhno željo po nenehnem izpopolnjevanju znanja, ker do sedaj niso čutili konkurence in niso bili »ogroženi« s sposobnejšimi kadri, ki bi bili pripravljene oz. usposobljene za njihovo delo.

V današnjih razmerah bo postajalo izobraževanje in dodatno usposabljanje nujno za strokovno rast delavcev in firm.

Novi razvidi del in nalog (ali karkoli pač bodo) bodo morali biti trdna osnova za produktivno podjetništvo.

Osnovni sistem dela v organizaciji, naravnani k uspehom, mora biti:

— **stališča do ljudi** (želja po uspehu),

— **prilagajanje** (delo in človek sta enako pomembna),

— **sodelovanje** (kooperacija in medsebojna pomoč),

— **odločanje** (individualne in kolektivne odločitve s participacijo),

— **informiranje** (zagotovitev ustreznih podatkov za delo),

— **predlaganje** (iniciativnost v samostojnem delu),

— **razgovori** (delovno usmerjeni v reševanje problemov),

— **spremembe** (gibalo napredka, boljši rezultati),

— **motivacija** (možnost osebnega razvoja)

— **vplivanje**, moč (moč deljena, čimvečja pri vseh),

— **odgovornost** (za sprejete naloge in cilje),

— **integracija** (decentralizacija dejavnosti v smeri organizacijskih ciljev),

— **produktivnost** (rast zaradi aktivnega prilagajanja).

Nekajkrat so predavatelji tudi poudarili, da je bilo do sedaj pravo predimenzionirano in da je bila v preteklosti zmota, da lahko pravo nadomesti stroko. To želijo v bodoče popraviti, postaviti na prvo in odločilno mesto stroko, pravo pa bo le spemljevalec strokovnih odločitev. In če to pove mag. prav-

nih ved, ki je še do lani zagovarjal pravno formo, mu gre verjeti, posebno če se s tako hudo zmoto srečuje dnevno kot sodnik.

ROMANA TRPIN

iz gradiva

Optimalna mobilnost delavcev bi bila dosežena le tedaj, če bi hkrati pravni sistem omogočal tudi prenehanje delovnega razmerja tistim delavcem, katerih delo v podjetju ne bi bilo več potrebno, ali tistim delavcem, ki jih zaradi neuspešnosti ne bi bilo možno produktivno razporediti. Poleg tega pa bi morale podjetje skrbeti tudi za permanentno usposabljanje delavcev, upoštevajoč pri tem razvojni program oz. razvojni plan. Nesmiselno je poudarjati uvajanje fleksibilnih oblik razporejanja delavcev, če pri tem poslovodni organ nima izbire glede na usposobljenost delavcev in če usposabljanje delavcev ni prilagojeno razvojnim možnostim podjetja.

Ob vsem tem lahko zaključimo, da ne gre toliko za spremembo zakonodaje, kot za spremembo naše miselnosti in prakse, ki zavira uveljavljanje modernega, tržnega in inovativnega koncepta delovnega procesa. Pogosto izgovarjanje na našo, sicer na splošno togo in zastarelo zakonodajo, v tem primeru ni povsem upravičeno, kajti že sedaj imamo ob enakih tržnih pogojih in zakonih v eni dejavnosti svetovno uspešna podjetja, pa tudi taka, ki kmalu ne bodo vzdržala niti balkanske konkurence.

Cilji morajo biti začrtani za vsakega v organizaciji. Tisti, ki se mu zblizajo ali spojijo podjetniški cilji in cilji osebnega razvoja, najbolje najde samega sebe. Tako postane posameznik osebno zavzet za svoje delo in za uspešnost organizacije.

**vprašanje —
odgovor:**

Vprašanje — odgovor:

Vprašanje:

Tokrat nas zanima mesečni vozovnica. Vemo, da imamo delavci Laboda vrnjene stroške za prevoz na delo in z dela. To je obračunano po dnevih; za dni, ko smo na delu, dobimo vrnjene stroške, za dopuste, bolniške in podobno pa ne. Toda v nekaterih primerih imamo mesečne vozovnice. Te so izven »dnevnega« merila. Kljub temu pa ima delavec za dan, ko ga ni na delu, odtrgano dnevno ceno prevoza. In obratno, za dodatno nadurno delo ob sobotah, na primer, pa še ena vožnja ni prišteta. Tako se zgodi, da dobi delavec za mesec, ko je imel en dan bolniške in je oddelal dve nadurni soboti (torej je skupno delal en dan več) za prevoz plačan celo en dan manj... Torej imamo v takih primerih dvojna merila, kar še posebno jezi delavce Tip-topa, saj je v ljubljanski regiji največ mesečnih vozovnic.

Odgovor:

Vodja knjigovodske službe, Sonja Kastelic, pojasnjuje, da po naših aktih sledi odtrgovanje dnevne vozovnice, če delavec ni na delo, ne glede na to ali je to mesečna ali dnevna karta. Vendar pa bi prav tako morala veljati tudi obratna pot — za delo na proste sobote bi morali dodatno plačevati prevoz na delo. Prav v ljubljanskem primeru mesečnih vozovnic se to vprašanje kaže v svoji specifičnosti, saj vozovnica ne stane nič več, če jo koristimo na dodaten delovni dan, kot tudi ne stane nič manj, če je en dan (ali pa več v mesecu) ne koristimo. Vendar pa ta mesečna vozovnica ni strogo namenska, saj jo lahko delavec uporablja tudi sicer, medtem ko so v ostalih tozdih mesečne vozovnice strogo namenske, vezane le na določeno uro (začetek in konec dela). Vendar bi moral biti tudi v ljubljanskem primeru pristop pošten — torej za delo na dodatne sobote bi moral biti prevoz dodatno plačan.

naša mnenja o ... raznih prodajah v kolektivih

Na naših hodnikih so tu in tam prodajalci kozmetike, knjig, posteljnine in podobnega. Kako delavci sprejemamo take ponudbe, jih odobravamo ali ne, o tem teče današnja anketa:

Nada Šušteršič — AOP — DSSS: »Mislim, da so take oblike prodaje dobrodošle, še posebno, če je možen nakup na obroke. Pri knjigah imam dodaten predlog:

poskrbeti bi morali za prodajo šolskih knjig. Sicer pa bi bilo dobro, da nam organizirano priskrbe možnost ugodnih in kvalitetnih nakupov. V poštev pride vse, od posode do kozmetike.«

Nada Nikolovski — Delta: »V Delti smo za take prodaje zelo zainteresirani. Naš sindikat celo vabi k sodelovanju razne prodajalce, saj tako pomaga delavcem k cenejšemu nakupu, pa še na obroke. V draginji se z našimi majhnimi plačami težko znajdemo, zato pridejo prav obročno odplačevanje in nižje cene.«

Nuša Lapuh — Libna: »Prodaj raznih artiklov je veliko, več odmeva pa je na tiste, življenjsko pomembnejše izdelke. Še vedno segamo po posteljnini in podobnem, kar je v trgovini z enkratnim plačilom težko kupiti. Predvsem smo bili

veseli nakupa pralnega praška. Zmanjkuje pa denarja za drage knjige, čeprav so prodaje teh najpogostejše. V bodoče mislim, da bodo te oblike prodaje še bolj aktualne, saj je vse več izdelkov v redni prodaji našim žepom nedostopnih.«

Marija Kosi — Tip-top: »Kar precej je takih prodaj pri nas in mislim, da so za vse dobrodošle. Prvič zaradi ugodnejšega načina plačevanja ali ugodnejših cen, kot so v trgovini, pa tudi zato, ker nimamo časa za pohajanje po trgovinah in ogledovanje. Tudi čas je danes veliko vreden.«

Nada Zupan — Temenica: »Vse, kar pride v kolektiv pod ugodnejšimi pogoji, je dobrodošlo. Čeprav so cene le nekaj nižje od tistih v trgovinah, je že več zanimanja. Nakup na obroke pa je sploh rešitev v današnjem času.«

Vera Murovec — Zala: »Prodaj v tozdu smo vedno veseli. Mislim pa, da niso več

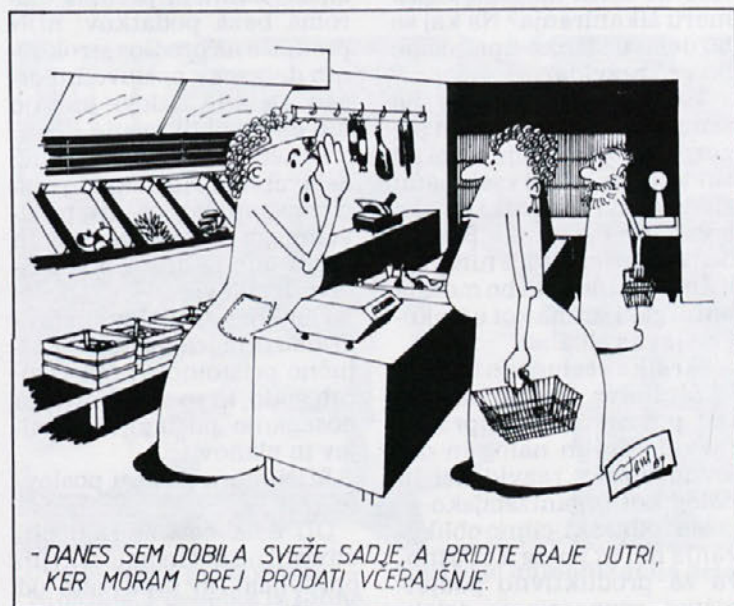

časi za nakupovanje raznih knjig in okraskov ali nakita. Danes je težko že najnujnejše kupiti. Zato bi bilo dobro, če bi prišli v tozdu tudi prodajalci na primer spodnjega perila ali česa podobnega, kar človek nujno in vsakodnevno potrebuje. Tudi to je že težko kar tako nabaviti.«

Silva Bukovec — Ločna: »Pravilno je, da imamo na izbiro več možnosti cenejših nakupov, čeprav sama

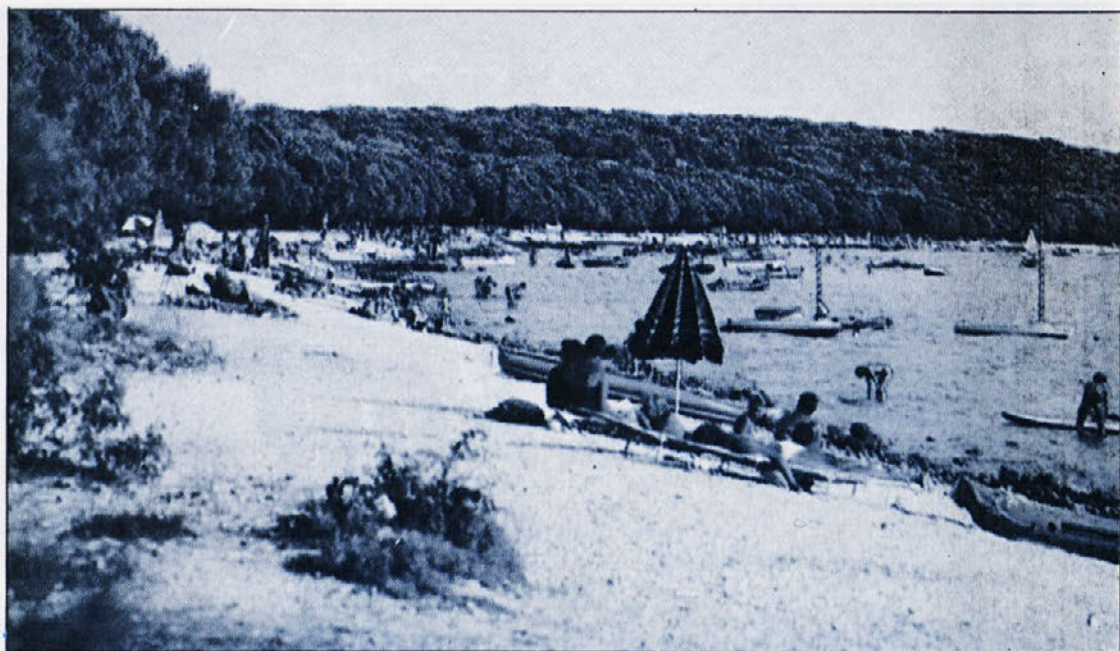
ne kupujem. Če bi bila ponudba razširjena in bi lahko kupili večkrat posteljnino, perilo, posodo, bi — ob ugodnih pogojih in cenah seveda — marsikaj tega kupila tudi sama.«

- DANES SEM DOBILA SVEŽE SADJE, A PRIDITE RAJE JUTRI, KER MORAM PREJ PRODATI VCERAJSNJE.

Odsotnosti so v nekaterih naših tozdih tako visoke, da ogrožajo redno delo. Zato je razumljiva skrb odgovornih in iskanje možnosti za omejitev teh. Med pobudami, ki bi presekale tako visoke odsotnosti, je bila tudi stimulacija na redno prisotnost. Pisali smo že o tej ideji in opozorili na nevarnosti, ki jih nosi s seboj. Vsekakor bi še močneje prizadeli zares bolne, pa tudi za tiste, ki morda le izkoriščajo bolniški stalež, ne bi pomenila bistvenega preobrata, ker ima vsak svojo računico in kdo ve, ali bi ta stimulacija zares omejila njihove namere. Zato je že takrat Dimitar Perić, predsednik komisije za delovno uspešnost, opozoril na nujnost iskanja drugih, bolj spodbujevalnih poti. Kajti ni dovolj le prisotnost na delu, potrebno je produktivno delo. Da bi to spodbudili, je komisija predlagala višjo individualno premijo, kar prinaša boljše in več dela, to pa je seveda možno doseči z večjo prisotnostjo na delu.

Na drugi strani pa je tudi naloga organizatorjev dela, da iščejo take oblike in poti, ki bodo stimulatивnejše za delavca. Tu je še nekaj rezerv v organizaciji dela, v pravilnem vodenju in podobno. Vse to pa zahteva od posameznega organizatorja nove posege, več znanja in bolj profesionalno vodenje dela, kjer ni prostora za osebno obarvane odnose. Zato se nekateri še vedno raje zatekajo k zahtevi po stimulaciji za prisotnost na delu, kjer bi pomenilo zelo kratkovidno in enostransko rešitev. Ta lahko le linearno poseže v omejevanje previsokih izostankov in zato lahko tudi zelo škodi marsikateremu delavcu. Tudi sklicevanje na to, da so delovne organizacije, ki so s tako stimulacijo zmanjšale odsotnosti, ne velja nič več, saj je ustavno sodišče razveljavilo vse take odločitve kot neveljavne. Torej treba se je obrniti k bolj uspešnim in bolj poštenim načinom stimuliranja za delo.

cene za letovanje

V razpisu smo napovedali okvirne cene za letošnje počitnikovanje v sklopu Laboda. Dejali smo, da je nemogoče vnaprej zagotoviti višino, zato smo vam jih navedli v razponu od—do. No, danes lahko rečemo, da so cene znane in da so pristale na skrajnem zgornjem robu tistih okvirnih.

Za delavce Laboda in njihove najozžje družinske članke velja letovanje po osebi na dan v naših kapacitetah **25.000 din**, v najetih kapacitetah pa **27.000 din**. Za vse ostale letovalce so te **še enkrat višje**. Še vedno pa niso znane višine taks. Te so različne od kraja do kraja, kot je različen tudi pristop (od katerega leta otroka dalje se plačuje taksa itd.) Turistično takso boste letos plačevali na recepciji oz. agenciji, kjer se boste javili ob prihodu na letovanje. To velja za vse kraje, razen za letovanje v Savudriji. V tem primeru (letovanje v našem domu ali v prikolic) bo taksa prišteta strošku letovanja.

Način plačevanja stroškov letovanja je tak, kot smo ga predstavili v razpisu. Delavec Laboda, ki je nosilec pravice do letovanja, bo v treh zaporednih obrokih plačal stroške za vse svoje soletovalce. Plačilo poteka pri majski, junijski in julijski plači.

Povedati moramo, da cena, ki jo boste plačali na dan po osebi, pomeni izključno plačilo režijskih stroškov in da v tem znesku ne ostaja nič za naše vzdrževanje. Torej v primeru Nerezin je to naša obveza do počitniške

skupnosti oz. pokrivanje nastalih režijskih stroškov.

Dolžni vam ostajamo še informacijo, kje se boste javili ob prihodu na letovanje.

To pa boste prejeli v naslednji številki glasila, ko bo dopust že bliže.

JOŽE MUHIČ
DSSS

po daljši poti do cilja

Pričakovali smo, da bomo v našem prilagajanju na procesni računalnik v tem obdobju že lahko obrnili list naprej. Kvaliteta dela bi morala biti bistveno boljše. Žal pa se to še ni zgodilo. Čim prej bi morali zato poiskati in obelodaniti razloge za nastale težave, saj je vse preveč razčiščevanj problemov, pogostokrat tudi še takrat, ko je delo že v proizvodnji. Posledice poznamo.

Čas, v katerem živimo, je težak in si tega ne bi smeli dovoliti. Pravočasno smo opozarjali na vse, kar se sedaj dogaja, vendar pa odziva ni bilo. Morda so nekateri pričakovali, da bo računalnik že kar vse naredil; saj smo ga končno drago plačali. Pozabili pa smo na človeški faktor, zanemarili smo stroko, razvoj razmnoževanja in poenostavili prehod iz ročnega na računalniški sistem krojenja. V želji, da bi delo čim prej steklo, smo premalo upoštevali izkušnje drugih, Mure na primer, ki smo jo prav iz tega naslova obiskali.

Morda imamo vse več modelov z vse zahtevnejšo konstrukcijo. Za vsak model se je treba posebej odločiti, kako ga bomo razmnoževali, da ne bo prišlo do deformacij, da bodo oznake pravilno razporejene, kajti to je za proizvodnjo bistvenega pomena. Pravilno označeni prsni višitev, oznake roka-

vov, pravilno premikanje sestavnih znamenj ter še in še je stvari, ki jih je treba pravilno razumeti in se odgovorno odločiti, kako delati naprej. Zakaj, kljub naprom in volji tega ni?

Začetne pobude so odstavljeni na stranski tir in rezultat tega je, da se vedno predolgo učimo na napakah. Tako željno sodelovanje se je sprevrglo v nekakšno dopisniško tekmovanje, kdo bo napisal več zapisnikov in spretnejše prikazal majhno napako kot zelo veliko ter si na ta način zagotovil več minut....

Kar naprej je vseh težav kriva priprava dela. Dragi tovariši, sprašujem se, kam to pelje?! V boljši jutri prav gotovo ne. Tudi tuji partnerji, s katerimi delamo, imajo napake ali drugačen način dela, ki ga je treba prilagoditi načinu naše proizvodnje. Vendar pa to rešujemo bolj strpno, z razumevanjem in sodelovanjem, da tako po najkrajši in najučinkovitejši poti pridemo do pravih rezultatov, da so nesoglasja in napake odpravljene. Čim pa imamo v rokah delo za domači trg, vsega tega ni.

Ne bi smeli spregledati Labodovega cilja, pa čeprav se je malo oddaljil. Kajti prav zaradi opisanih težav in nerazumevanj, moramo sedaj do njega po daljši obvoznici.

J. Marolt — enota Comm.
Ljubljana

Spomin na lansko letovanje otrok naših delavcev.

kolonija naših otrok

Kolonija otrok staršev, zaposlenih v Labodu, bo tudi letos v mladinskem zdravilišču in okrevališču RKS na Debelem Rtiču od 24. junija do 4. julija. Skupina šteje 22 otrok, udeležba iz posameznega tozda pa gre po že znanim ključu.

Poskrbljeno bo za strokovno vodenje skupine, saj bosta z našimi otroci vzgojitel-

jici iz novomeškega vrtca, ki nosi ime po naši delovni organizaciji Labod in katerega pokrovitelji smo.

Tudi letos bo kolonija organizirana v lastni izvedbi, torej kadrovsko-socialne službe. Cena enajstdnevnega letovanja bo za otroka predvidoma 700.000 din. Da bi pocenili stroške, se dogovarjamo s tovarno zdravil Krka iz Novega mesta, da bi z njimi kombinirali prevoze, saj tudi oni organizirajo podobno obliko letovanja otrok.

JOLANDA ŠVENT
KSS

zanimivost s pripisom

Lepo je v naši domovini biti — moški

Že dolgo vrsto let berem, gledam, poslušam o enakopravnosti med spoloma. Ženska ima v naši družbi enakopraven položaj, za enako delo enako plačilo — ne glede na spol in podobne fraze. Poglejmo, kako je v resnici. Najslabše osebne dohodke imajo v tistih panogah, kjer so pretežno zaposlene ženske (tekstilna industrija, trgovina, prosveta, zdravstvo).

Ali, na primer, nagrade ob različnih priložnostih!

Žagarjeva nagrada. V prosveti dela približno 90% žensk.

Letošnjo Žagarjevo nagrado je dobilo 7 posameznikov, od tega samo 2 ženski.

Priznanja Osvobodilne fronte. V letošnjem letu je republiška konferenca SZDL podelila dvajset priznanj. Priznanja je dobilo 18 moških in 2 ženski.

Slovenija
Moja dežela.

Prvomajska nagrada dela. V palači federacije v Beogradu so delavcem iz vseh koncev Jugoslavije podelili letošnje prvomajske nagrade dela. Nagrado je dobilo 30 delavcev; od tega 28 moških, za eno ime je težko reči, ali je moško ali žensko, ena nagradjenka pa je ženska.

Tudi zato sem v naslovu napisal, komu je v naši domovini najlepše!

M. STOKANOVIČ (iz DELA)

Pripis — Vsaka beseda ob tem bi bila odveč. Zato le še podatek, da nas je na sestavek v Delu opozorila Barica Smole, poslovna sekretarka Temenice.

ime časopisa

Dobili smo še eno pobudo za naše novo ime: NITI. V obrazložitvi je Jelka, naša kreatorka iz Ljubljane, naštelala kar precej vsebin, ki jih ponuja to ime: izhaja iz naše branže, pomeni povezo, sled, smer... Kot smo obljubili, bomo z vprašalnikom o našem časopisu ponudili tudi vsa navedena imena in se na osnovi vaših odgovorov odločali za eno med njimi. V »konkurenci« pa seveda ostaja Labod, ki ima tudi precej zvestih privrženecv.

razmislek o kadrovanju in kontekstu podjetništva

9. maja je zagrebška televizija uvrstila v program novosadsko okroglo mizo o podjetništvu in kadrovanju. Med drugimi udeleženci sta bila prof. Jerovšek in Šajn. Sklepna ugotovitev omizja je bila, da je kadrovska funkcija najvažnejša proizvodjalna sila. Preseči bi bilo treba negativno kadrovske selekcije in uveljaviti pozitivno, torej tako, ki bo pravilno vrednotila znanje, sposobnosti in osebnostne lastnosti. Ugotovila je, da izobraževalno-znanstvene ustanove producirajo akademske titule brez povezave s proizvodnjo, ki šepa na majavih obrtniških nogah. Strokovnjaki delajo v institucijah, praktikov, na katerih bi slonela proizvodnja, napredek, pa ni.

Veliko ugotovitev je bilo tudi v zvezi z današnjim samoupravljanjem v OZD, kjer npr. delavski sveti odločajo o povsem poslovnih zadevah, o katerih ne vedo dovolj in je tako to samoupravljanje v bistvu zaslon poslovnih struktur in kot tako zloraba samouprave. Odločanje na referendumu po mnenju tega omizja po matematičnih zakonitostih vodi v legalizacijo. Z različnimi nalogami, ki jih je družba naložila proizvodnim organizacijam, se zmanjšuje prostor za primarno nalogo proizvodnje — ustvarjanje novih vrednosti, denarja, profita. Omizje je ugotovilo, da samo podjetništvo, zakon in formalne spremembe, ne da bi sistem presegel povprečništvo, ne vodi iz krize. Posebno nalogo v zvezi s tem naj bi imelo kadrovanje, ki je v podjetjih ali OZD omejeno na evidence, personalo. Sedanje kadrovanje ne spodbuja nadpovprečnih, tekovanja s samim seboj in z drugimi.

In kolikšen del Labodovega »podjetniškega programa« obsega ta najpomembnejša proizvodjalna, kadrovska funkcija?

BARICA SMOLE
Temenica

Zadnje čase je veliko upokojitev. Odhajajo znani obrazi, med njimi pa sta tudi delavca naše službe kontrole kvalitete — Jože Pirnar, ki se je upokojil že na začetku leta in Tinca Žlogar, ki je v Labodu »oddelala« nekaj nad 32 let. Jožeta pa še posebno pogrešamo zaradi njegove velike aktivnosti na področju krvodajalstva in Rdečega križa sploh.

pozabljena knjiga

Eno glasnejših vprašanj okoli kulture v Labodu se nanaša na potujočo knjižnico. Novomeška študijska knjižnica Mirana Jarca ima zelo dobro organizirano potujočo knjižnico. Svoje ugodne storitve so že nekajkrat ponudili tudi Labodu, toda zaman. Zakaj jih odklanjamo? Imamo tribunske ure, od katerih bi enkrat na mesec lahko nekaj minut odstopili tudi za sodelovanje s potujočo knjižnico. Tarnamo, kako drage so knjige, kako premalo beremo, kar

se nam pozna tako na skromnem in slabem izražanju kot v kulturnem siromašenju nasploh.

Premalo je skrbeti le za ex-tempore, ki je enkrat na leto, in ki s svojo specifičnostjo ne odmeva pri vseh ljudeh enako. Je že tako, da je likovna umetnost enim bližja kot drugim. Knjiga pa bi bila lahko blizu mnogim, če bi jo le znali ponuditi, svetovati, pripeljati med nas. Zato bi moral sindikat poskrbeti, da bi povabili potujočo knjižnico tudi v Labod.

dobro je vedeti... kivi — sadež večne mladosti

Kivi izvira iz Azije (Kitajske). V večjem obsegu ga vzgajajo na Novi Zelandiji, kjer je dobil ime po ptiču kiviju. Rjava kožica ploda je poraščena z dlačicami, meso je svetlo zelene barve, s črnimi semeni, sočno in dišeče, bolj kiselkastega okusa. Ravno ta okus izhaja iz velike vsebnosti C-vitamina (250 do 300 mg/100 g), kar je 15 x več od jabolka, 6 x več od limone in 5 x več od jagode. Poleg tega vsebuje še naslednje vitamine: A, B1, B2 in druge. Nima mnogo kalorij in ga zaradi tega priporočajo za dietično prehrano (100 g = 41 kal. = 172 J). Bogatost z minerali (kalcij, železo in fosfor) pa mu daje zasluženo ime SADEŽ ZDRAVJA.

Uporabljamo svežega, za sadne sokove, sladice, napitke, dekoracije, sendviče, z jogurtom, s sladoledom, s šunko oz. pršutom, s pijačami in tudi za vino. Hranimo ga pri temperaturi 2 do 3 stopinje C, v polivinilni vrečki z nekaj luknjami.

Pa še zanimiv recept: Osvežilni napitek

Potrebujemo 250 g kivija, pomarančo, noževno konico cimeta, 3 nageljeve žbice, 2 žlički sladkorja, steklenico belega in črnega vina.

Kivi in pomarančo olupimo, narežemo na rezine in jih damo v večjo posodo. Primešamo cimet, žbice, sladkor in pol litra belega vina. Mešanico pokrijemo in hranimo 24 ur v hladilniku. Nato jo precedimo ji dolijemo še pol litra belega vina in liter rdečega vina ter natresemo še nekaj rezin kivija.

sromlje z novo vsebino

Časi se spreminjajo, spreminja pa se tudi namembnost našega RC na Sromljah. Letos smo na prostih površinah prvič posadili tudi krompir, fižol in še nekaj drugih povrtnin. Če bodo dobro uspevale, bomo na krožnikih večkrat dobili domačo hrano.

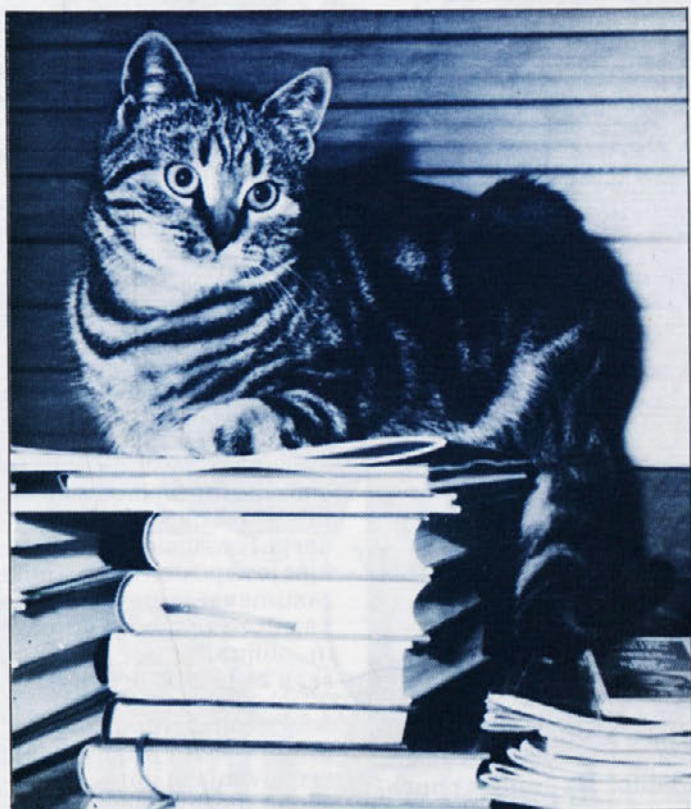
pobuda

V draginji si vsi pomagamo, kakor vemo in znamo. Tudi marsikateri časopis pomaga iskati cenejše oblike nakupov, tako ima revija Naša žena akcijo industrijskih prodajaln. Svoje bralce seznanja z možnostmi cenejšega nakupa, prodajalne pa našteva po regijah. V zadnji številki revije je posavska regija in omenjena je tudi Labodova industrijska prodajalna v Krškem. Prebrali smo lahko, da ponuja precej bluz z napakami, ki jih je moč kupiti za 40% ceneje.

Lepo bi bilo, če bi take izdelke v Labodu najprej ponudili nam, to je Labodovim delavcem. Majhne plače imamo, zato nam tudi 30% popust na naše izdelke s polno ceno ne pomaga kaj dosti, saj so cene še vedno previsoke. Zato bi si lahko pomagali tako, da bi bili izdelki v klasi najprej ponudeni nam, potem pa še trgovinam, kjer kupujejo vsi. To še posebno velja za delavce tistih tozdov, kjer ni prodajalne, pa tudi v vseh industrijskih prodajalnah Laboda ni enaka ponudba. V Centru mode, na primer, ni izdelkov z napakami.

Vsaka pozornost bi bila dobrodošla, zato upam, da bo ta pobuda naletela na razumevanje. Je že tako, da se vračajo zelo težki časi, in da je treba delavcem tako in drugače pomagati. Zato mislim, da bomo morali obuditi tudi nekoč tako popularne sindikalne prodaje.

A. K.
Tip-Top

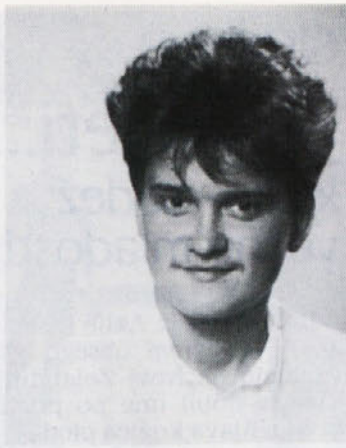

majski pogovor

Na čateških hribih zgodaj spomladi, ponekod še pod snegom, cveti prvi teloh. Kot bi pomlad najprej prišla v kraje, koder je nekoč hodil naš veliki Levstik.

Na Čatežu je doma dvajsetletna brigadirka iz Temenice, **Sonja Bregar**. Je predsednica osnovne organizacije mladine v svojem kraju in članica predsedstva OK ZSMS Trebnje. Njena osnovna organizacija je hkrati z litijsko že dvakrat skupno s kulturnimi skupnostmi organizirala pohod po Levstikovi poti. To ni lahko delo, saj so morali pot pripraviti, označiti in poskrbeti za del izvedbe programa na zaključni prireditvi. Pohoda se je lani novembra udeležilo okrog 3000 pohodnikov. Tudi letos jih v zvezi s tem še čaka mnogo dela, saj dr. Matjaž Kmecl pripravlja korekturo poti, da bo vodila natančno po Levstikovi sledi.

Sonja sedaj obiskuje šolo ob delu, oddelek za modeliranje Srednje tekstilne šole Maribor, ki je organiziran v Novem mestu, in dosega lepe uspehe. To ji poleg naporenega dela v brigadi sukničev vzame veliko moči, tako da ji ne ostaja veliko časa za druge dejavnosti. Malce utrujenosti in splošna situacija sta verjetno botro-

vali njeni misli, da se za mlade obrača na slabše. Ugotavlja, da je del mladih sicer izredno aktiven, zlasti v slovenskem prostoru, da pa je večina pasivna, brez volje in ji je bolj za zabavo kot za delo.

Ob tem pogovoru z našo Sonjo se mi je nehote vrivala misel o vzporednicah Levstikovega delovanja in delovanja današnje slovenske mladine. Kaj ni ta mladinska steza po Levstikovih sledih simbolična prisposoba? Pokončnost, trdnost, kritičnost in ustvarjalnost so bile Levstikove lastnosti.

Mislečega človeka v mesecu mladosti z zadovoljstvom navdaja misel, da so nasledniki Levstika naši mladinci.

Razgovor pripravila
BARICA SMOLE

mlada Turkova družina z Dolža pod Gorjanci močno okrepila. Še ne triletni Jernej je dobil še dve sestrici in enega brata.

Počakali smo mesec dni, da so si naši trojčki in mamica opomogli in jih nato obiskali na domu. Nekoč stara hiša ima že novo podobo, v njej pa je pridni očka s pomočjo sorodnikov pripravil za svojo družino nekaj lepih, prostornih in sončnih prostorov, nekaj pa jih še čaka na dokončno podobo. V posteljici so ležali — tako po vrsti, kot so se rodili — Alenka, ki je bila največja, Matjaž in najmanjša Andrejka. Spali so in bili so videti kot lepe igračke. Mamica pa se je zadovoljno smejala. Strašili so jo, kako težko jih bo obvladati, pa pravi, da so bile vse le besede. So pridni dojenčki, ki zajokajo, ko so lačni, sicer pa veliko spijo. Tudi ponoči jih je treba le enkrat nahraniti. In ker je spanec boljši kot žganec, je to kar prav. Podnevi pa lepo po vrsti — dojenje enega po enega, nato še malo hrane iz stekleničke, ki jo zna mamica tako lepo postaviti, da kar sama teče v lačna ustka. Videti so zdravi in Jernej, ki sicer modro molči, je ves hud, če ga kdo hudomušno poheca, da bi vsaj enega vzel, ko jih imajo pa toliko. Mamica pravi, da jih ima rad, da jih boža in ljubkuje, kot se za starejšega brata spodobi. Pri hiši je živahno, da je kaj. Saj se trojčki ne rode vsak dan... Veliko je obiskov, pa tudi brez teh je veliko dela. Kot je pri nas z zakonom zagotovljeno, dobi

Slovenija
Moja dežela.

mati v primeru rojstva trojčkov pomoč. Ločna in KSS sta pokazali tudi razumevanje pri iskanju pomoči. Svakinja Slavka Kralj, sicer pa tudi naša dobra delavka, bo ostala na njihovem domu in jim vsak dan pomagala. Znajde se po hiši, saj je bila nekoč tam doma, znajde se pri dojenčkih. Vedno si sama najde delo, ker brez njega ne zna biti. In potem je treba podobno, to je predvsem gospodinjsko delo, oddelati še doma, kjer jo tudi čakata dva otroka.

Tako je na začetku vse polno pozornosti in prijaznosti. Upamo, da bo vsa ta skrb ostala tudi v bodoče, saj kljub optimističnim in veselim pogledom obeh staršev in sorodnikov ni majhna stvar nahraniti, obleči, oprati, vzgojiti trojčke in še enega nadebudneža poleg. Človek ima dvoje rok, jokajo pa tri štručke. Stroj lahko nankrat opere 30 pleničk, porabijo jih pa 50. Čakajo tudi še na paket iz Tosame, ki jih pošilja le dvakrat na mesec. Pa se sprašujemo, ali ne bi v tako izjemnih primerih le malo pohiteli in naredili izjemo. Tudi pri dodatnem dopustu za očeta trojčkov, ki je sicer zaposlen v Krki, so naredili izjemo. Kajti pravilnik navaja, da pripadajo očetu ob rojstvu otroka trije prosti dnevi. Kljub temu da »trojčkov ni v pravilniku«, so očetu omogočili za vsakega otroka po tri dni, da bi lahko, potem ko so se vrnili iz porodnišnice, pomagal doma.

Trojčki so redkost, vendar moramo dodati, da imamo v novomeškem delu Laboda tudi babico sedaj že dvehletnih trojčkov. No, naši trojčki so bili ob rojstvu deležni pozornosti vseh treh sindikatov v novomeškem delu Laboda, pa tudi večina zaposlenih je prispevala nekaj denarja. Pomagala je tudi Krka, kjer je zaposlen očka. Veliko razumevanja sta obe DO pokazali za pomoč pri gradnji in obljubili tudi nadaljnjo skrb za to lepo družino.

Spremljali jih bomo tudi mi, se veselili njihovega napredovanja in jim skušali po svojih močeh pomagati.

naši trojčki

Cel novomeški del Laboda je bil vesel novice, da je **Ma-**

rija Turk, šivilja iz Ločne, rodila trojčke. Tako se je

Naši trojčki — Alenka, Matjaž in Andrejka — tokrat še v porodnišnici. Na sredi je ponosna mamica.

razmišljanje o zakonski sreči

Menda je vsem znano, da imam status upokojenca že šestnajst let. Kljub temu pa se že dolga leta ukvarjam s honorarnim delom kot predsednik skupščine družinskega jedra. To delo je sicer hvaležno, vendar naporno, saj moram reševati krizne situacije v družinah, česar pa v naši družbi ni malo. Prav zaradi tega bom skušal razčleniti pomen zakona in poiskati globljo vsebino.

Zakon je tudi v krščanskih družinah pogosto zgrešen. O tem, na žalost, ni dvoma. Zakon nas lahko popelje v zemeljski raj, lahko pa se spremeni v pravi pekel. Zakon naj bi bil purgatorium — očiščevanje, vendar je to le redkokdaj. Ali naj se torej zakonu odpovemo? Veliko glasov je to že oznanjalo, vendar pa kaj boljšega, kot je zakon, niso znali svetovati. Neprimerno več je tistih, ki vztrajajo pri tej stari ustanovi in med njimi so tudi mnogi mladi.

Ženske iščejo v zakonu ljubezen. In moški? Če gledamo splošno, najdejo v urejenih življenjskih razmerah zakonca prave pogoje za uspešno delo. Zaradi teh raz-

logov, zlasti pa zaradi tega, ker vidim v trdni obliki zakonske zveze posledico razvoja ljubezenskih odnosov, ki sebičnost odnosov spremeni v nesebičnost, sem torej za zakon. V zakonu, je včasih slišati, veliko trpimo, brez zakona pa bi trpeli še bolj.

Ko torej zagovarjamo zakon, se vprašamo, ali naj pomanjkanje sreče in težke nadloge, ki jih v mnogih primerih naprtimo zakonu, prenašamo mirnodušno, ali pa jim skušamo pomagati.

Nihče, niti zdravnik seksolog ali ginekolog, ki ima tolikokrat priložnost pogledati za kulise zakonskega življenja, niti za trenutek ne bo razmišljal z odgovorom: vse je treba poskusiti, vse možnosti, da se pogoji za trajno srečo v zakonu zagotovijo.

V čem je moževa vloga? Da otenke ljubezenskega uživanja spretno dojame, jih razvija, jim daje novo obliko in svoj lastni način izražanja. Med dvema, ki se ne ljubita, je to greh. Toda ljubkovanja, ki izvirajo iz ljubezni, so zmeraj čista.

MAKS BRAČIČ

znova lepi z naravo

Lasje

Prhljaj in izpadanje las

Recept:
čebula 45 g
voda 350 g

Priprava:
Čebulo skuhajte v vodi, jo precedite in čebulno vodo uporabljajte za zdravljenje prhljaja in proti izpadanju las.

Uporaba:

To čebulno vodo vselej dodajte vodi, v kateri si umivate lase. To morate delati čimvečkrat, da boste čimprej dosegli zaželeni učinek.

Mastni lasje

Recept:
listi velike koprive 100 g
voda 1 l

Priprava:
Oprane koprivine liste kuhajte, dokler ne zavrejo, nato odstavite z ognja, malo ohladite in si z njimi umijte lase.

Uporaba:

Lase si umijte vsaj dvakrat na teden, poleti tudi vsak dan. V kratkem času bodo zdravi in rahli.

Nega rok

Recept:
kuhan krompir 150 g
mleko v prahu 50 g
voda 125 g

Priprava:
150 g kuhanega krompirja dajte v posodo, dodajte mleko v prahu in nazadnje vse zmešajte z vodo. Dobili boste dobro pasto za nego rok.

Uporaba:

Če imate utrujene roke, razpokane zaradi detergenta ali pranja posode, uporabite to zmes. Ko končate z delom si roke umijte v topli vodi, nato si jih premažite s pripravljeno zmesjo in si jih pomanite, kot bi si jih milili, tako da bo zmes delovala z vseh strani. Zmes imejte na rokah največ pol ure. V kratkem času bodo dobile roke lep žamekten videz. Potem si jih spet umijte s toplo vodo, a le z blagim milom.

Potenje

Recept:
lipovi cvetovi 25 g
voda 250 g

Priprava:

Iz lipovega cvetja z ovršnimi listi skuhajte čaj, vre naj samo pet minut, nato ga odstavite, ohladite in precedite.

Uporaba:

Znano je, da se s potenjem izločajo toksini. Ta čaj spodbuja potenje, s tem pa čisti organizem. To je tudi naloga tega čaja, vselej ga pijte svežega, mlačnega in nesladkanega.

Recept:
žajbelj 15 g
srčna moč 10 g
voda 150 g
70 % alkohol 75 g

Priprava:

iz zelišč skuhajte čaj, precedite ga skozi gazo, ločite 75 g čajne reztovine in jo zmešajte z enako količino alkohola. Ta losjon uporabljajte proti potenju telesa in obraza tako, da večkrat tampirate tiste dele, ki se potijo.

25. V. – 30. VI. 1989

1989
BIENALE GRAFIKE

nadomestilo za kruh in mleko

Sredi aprila so v socialno ogroženih družinah posamezni upravičenci prejeli od skupnosti socialnega varstva Slovenije novo, doslej neobičajno pomoč za kruh in mleko. Za marec je znašala ta pomoč po 20.000 dinarjev na upravičenca mesečno, do konca leta pa se bo znesek ustrezno povečeval.

Novo pomoč je pravzaprav oblikovala državna uprava iz ukinjenih kompenzacij v proizvodnji, ki so zdaj dobile v sistemu socialnih pomoči v Jugoslaviji socialno obliko nadomestil v potrošnji. To pomeni, da bodo teh sredstev deležni le upravičenci, to je socialno ogroženi posamezniki, in ne (kot je

veljalo v prejšnjem sistemu kompenzacij) vsi, ki so kupovali mleko in najcenejši kruh.

V Sloveniji dobiva novo socialno pomoč okoli 117.000 upravičencev, med njimi največ otrok, ki sicer prejemajo otroški dodatek, ter prejemniki edinega in dopolnilnega vira preživljanja.

Skupni znesek nove pomoči bo znašal v Sloveniji — všteti zbrana sredstva od marca do konca leta — predvidoma 26 milijard dinarjev. O tem, kako se delijo ta sredstva in kdo jih prejema, bo skupnost socialnega varstva Slovenije poročala slovenski skupščini do konca leta dvakrat, in sicer do konca julija in decembra.

Hribi že vabijo — na posnetku so tri naše planinke iz Ločne, Commerca in DSSS. Se jim boste letos pridružili tudi delavci ostalih tozdov?

plan izletov planinske sekcije labod

Z rahlo zamudo je naši planinski sekciji le uspelo pripraviti plan izletov v letu 1989. Ker naša sekcija nima vodnikov, smo si izbrali le take ture, za katere ne potrebujemo vodnikov, pri zahtevnejših izletih pa se bomo pridružili planincem Krke.

V planu imamo naslednje izlete:

- 20. maj — STOL
 - 3. junij — RATITOVEC
 - 17. junij — GORJANCI — 75. letnica PD Novo mesto
 - 24. — 26. julij — TRENTA — PREHODAVCI — SEDMERA JEZERA — BOHINJ
 - 26. avgust — KAMNIŠKA BISTRICA — LOGARSKA DOLINA
 - 9. september — VOGAR — DAN PLANINCEV SLOVENIJE
 - 28. oktober — PO POTEH GORJANSKEGA BATALJONA
- Za vse izlete bomo obvestila tekoče objavili. V letošnjem letu smo že bili na Mirni gori (9 izletnikov).

MARICA PRAZNIK

Šopek modrosti

Pravi sebičnež pristane celo na to, da so drugi srečni, če je to zaradi njega.

Sreča se obnaša kot prevarant v igri: včasih dovoli dobivati tudi drugim, da bi jih privabila.

Kolikor bolj je človek naklonjen pravi resnosti, toliko pristrčneje se lahko smeji.

dve anekdoti

Avtomatska obdelava podatkov v DSSS je služba, v kateri se zgodi marsikaj nepričakovanega. Od tu tudi dve anekdoti:

Gregor je testiral nekaj zadev in povprašal v nabavno službo, ali terminal pri njih dela. Odgovor je bil presenetljiv: »Ne, ker imamo v tisti vtičnici priključen hladilnik.«

Ob slabem, nevihtnem vremenu se kaj rado zgodi, da v AOP »marsikaj zašteka«. Na tako nevihtno popoldne pokliče v AOP snažilka in panično pojasnjuje, da računalnik gori. »Kako gori?« je zanimalo dežurnega, da bi ja čim boljše rešil situacijo. »S plamenom ali se iz njega samo kadi?« »Ne,« je dejala snažilka. »Prižgan je.«

Torej mu vsaka nevihta tudi ne škodi...

za hec

Na kmete pride inkasant pobirati denar za elektriko in vpraša gospodinjo, kjer je mož. »A moža iščete? On je pa pri svi'jah, ga boste spoznal, k' ma klubuk na glav.«

Pride Francelj v DO Gorjance, naredil je vozniški izpit za avtobus, pa bi se rad zaposlil. Kadrovnik pravi: »Tovariš Francelj, v redu, vozili boste lokalca samoinkasanta na relaciji Novo mesto — Gabrje.« Na prvi svoji vožnji je dva ovinka pred Gabrjem odletel s ceste... Policaj: »Ja, Francelj, kaj je pa bilo?« Francelj: »Jaz nič ne vem, jaz sem zadaj kasiral.«

nagradna igra

Tokrat smo izpeljali žrebanje za nagradno igro v tozdu Zala. Nada Mohorič, tehnologinja, je bila v komisiji, Anica Čepin, ki dela na lepljenju, pa je prinesla srečo VALERIJI ARKO iz DSSS. Pravočasno smo jo obvestili o dobljeni nagradi in upamo, da ji je kokoš na Sromljah dobro teknila...

In novo vprašanje: **OD KDAJ DELAMO V LABODU BLUZE?** Navedite letnico in odgovor pošljite na uredništvo do 31. maja. Na ta dan bomo izžrebali novega nagrajenca, ki bo prejel bluzo. Pričakujemo vaše odgovore, vabimo pa k sodelovanju tudi delavke Delte, Temenice in Tip-Topa, ki se nam slabše oglašate. Poskusite srečo — morda bo tokrat bluzo prav za vas!

tovornjak za omaro

Ne vemo ali je šala ali je res... Objavljamo pa kljub temu:

TOZD Delta ponuja tovoznjak v zameno za eno samo omaro. Ponudbe pošljite njihovemu direktorju, Mirku Žagarju.

 labod

Izhaja tritedensko v nakladi 2760 izvodov

Odgovorna urednica:
Lidija Jež

Grafična priprava:
DIC tozd Grafika

Tisk:
Tiskarna »Novo mesto«